

SKÖTSELRÅD FÖR MARKBETONG

HUR DU SKÖTER OM DIN ANLÄGGNING PÅ ALLRA BÄSTA SÄTT

Marksten, plattor, kantstöd och murar i betong är starka och tåliga produkter framställda av naturliga material. Beläggningen som sådan kräver därför inget underhåll. Betongens yta påverkas över tid av slitage, väderlek, smuts, luftföroreningar och gummiavtryck. Övriga förändringar hänger oftast samman med om lägningsarbetet är fackmannamässigt utfört med tanke på det viktiga underarbetet, fogar och kantsäkring.

När oturen är framme

baserad impregneringsvätska som inte innehåller farliga lösningsmedel. Med nanoteknologi skapas en vattentät yta för cement, fog, natursten, tegel eller konstgjord sten. Resultatet är enastående, en osynlig barriär mot fukt, sprickor, erosion och mikroorganismer.

Underhåll

Fogsanden i en nylagd markstensbeläggning bör hållas under uppsikt, speciellt under det första året. Försvinner fogsanden mister de enskilda stenarna sin samverkan och deformationer kan uppkomma. Sugande sopmaskiner tar lätt upp den nylagda sanden. Ny fogsand måste därför tillföras kontinuerligt. Ojämheter i ytan bör rättas till så fort som möjligt.

Plattor och marksten av betong är känsliga för salt och salthaltigt vatten, varför halkbekämpning genom saltning skall undvikas på markbetongytor, speciellt under de första två åren. Detta då det kan skada ytskiktet på betongprodukterna.

Vid högtrycksspolning ska lågt vattentryck, stort avstånd mellan munstycke och sten samt liten spolningsvinkel väljas (max 30°). Om betongens yttersta skikt nöts bort kommer beläggningen framöver att bli ännu mer mottaglig för orenheter. Därför är rengöring med borste och vatten att föredra framför den hårda nötning som upprepad högtryckstvätt innebär.

Problem med ogräs uppkommer vanligen endast på ytor med litet slitage. Ogräset kan förebyggas redan i anläggningsskedet bl a genom att blanda in cement eller kalk i sättsanden. Därmed skapas en ogynnsam miljö för ogräset. Genom att alltid ha fyllda fogar begränsas ogräsproblemet. S:t Eriks Ogräshämmande Dekorfog är ett miljövänligt och ekologiskt fogmaterial med lång livslängd som motverkar ogräsetablering genom ett högt pH-värde (9,6).

På andra sidan hittar du en tabell över vanliga fläckar, dess orsaker och förslag på åtgärder. ▶

VIKTIGT

Kalkutfällningar

Betong är en naturprodukt och kalk är en beståndsdel i betongen. Kalkutfällningar kan förekomma och de utgör ett estetiskt problem. **Kalkutfällningar är inte reklameringsgrundande.** De försämrar inte produktens hållbarhet, utan är en naturlig del av betongens härdningsprocess. I regel slits utfällning bort efter kortare eller längre tid beroende på angreppets styrka och på det slitage ytan utsätts för.

Kalkutfällning uppkommer när oreagerad kalciumhydroxid från betongen ansamlas vid produktens yta. Kalciumhydroxiden omvandlas vid kontakt med vatten och koldioxid till kalciumkarbonat. Processen kallas även urlakning. Kalkutfällningarna syns som ljusa fält eller oregelbundna ringar på betongproduktens yta. Kan förekomma såväl på markstenar/plattor som på murblock. Kalkutfällningar är inte vanligare i färgad betong än i grå betong. Däremot syns de tydligare ju mörkare betongprodukten är.

Vid kalkutfällning är vår produkt Arita kalk- och rostborttagare mycket effektiv. Annars kan borstning med fint stenmjöl slita bort lättare angrepp. Svåra kalkutfällningar tvätas bort mekaniskt med 10-20% syra, t ex citron- eller saltsyra. Akta bar hud och ögon. Var försiktig så det inte spillar på intilliggande växtlighet. Skölj noga med vatten efter en eventuell syratvättning.

Arita - Kalk och rostborttagare

Impregnera med Arita betong- och sten impregnering

Impregnerade betongprodukter är förseglade i ytan och därmed skyddade mot kalk-utfällningar. Speciellt känsliga ytor, t.ex. blåstrade ljusa plattor kan ta åt sig av smuts från luft och regn. För att skydda mot detta kan plattorna även efter utläggning behandlas med impregneringsmedel. Arita betong- och stenimpregnering är en vatten-

Arita - Betong- och stenimpregnering

VIKTIGT

FLÄCKAR OCH FLÄCKBORTTAGNING

Vi har sammanställt tips på hur du kan bli av med fläckar på din mur, dina plattor eller markstensanläggning. Det kan ibland vara mer kostnads-effektivt att byta ut skadade delar i stället för att rengöra dem.

FLÄCKTYP	ORSAK	SÅ HÄR GÖR DU:
Mossa, svamp och alger	Naturlig förekomst, framför allt på vinterhalvåret, på skuggsidan samt under växtlighet. De gynnas av en kväverik miljö och högt pH.	Tidig påväxt avlägsnas genom försiktig högtrycksspolning eller genom sopning med grovt grus. Försiktig spridning av zinksalt är en typ av kemisk bekämpning med långtidseffekt. Prova också S:t Eriks Tak & Stenvård, ett långtidsverkande och effektivt medel som även verkar förebyggande.
Oljefläckar, färsk olja		Färsk olja torkas snabbt upp med papper, trasa eller absorberande medel. För äldre fläckar används oljeupplösande medel och varmt vatten. Även diskmedel kan användas för upplösning av oljan och smutsen.
Målarfärg och träimpregnering		Oljebaserad färsk färg suggs upp med papper och täcks med sågspån eller Absol över en natt. För torkad färg används skurpulver. Vattenbaserad färg suggs upp med papper och tvättas därefter bort. Impregneringsvätskan suggs upp med en trasa eller papper. Ta därefter mineralisk terpentin på en trasa som får ligga på murblocken under några timmar.
Tuggummi		Tuggummi på plattor skrapas av och tvättas sedan med hett vatten och högtryckstvätt. Påfyllning av fogsand kan behövas efteråt. Även kemiskt ren bensin kan användas för rengöring av tuggummi.
Kalkutfällningar	Kalkutfällningar är en naturlig del av betongens härdningsprocess och försämrar inte beläggningens beständighet.	I regel slits kalkutfällningar bort över tid, men på murar kan Arita kalk- och rostborttagare användas för att reducera starka kalkangrepp. Förebygg genom att impregnera med Arita betong- och stenimpregnering.
Rost		Lätt rost tas bort med 10% oxalsyra. För djup rost använd en pasta av lika delar 15% natriumcitrat och glycolol. Låt pastan sitta kvar i 2-3 dagar. Tvätta med högtryckstvätt.